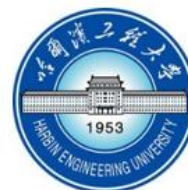

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені
К. Д. Ушинського» (Одеса, Україна),
Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського,
факультет іноземних мов (Вінниця, Україна),
Аріельський університет (Аріель, Ізраїль),
Харбінський інженерний університет (Китай),
Намсеульський університет (Корея)**

«МОВНА ОСВІТА: ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ ТА ІННОВАЦІЇ»

Збірник наукових праць

Мовна освіта: виклики, перспективи та інновації: збірник наукових праць / за заг. ред. А. А. Юмрукуз. Одеса: Магістр, 2025. 102 с.

Збірник містить тексти доповідей І Міжнародної конференції з питань сучасної мовної освіти, що відбулась 16-17 травня 2025 р. на факультеті іноземних мов ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

УДК 37.016:81'243

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 17 від 26.06.2025).

Рецензенти:

К.п.н., доцент, доцент кафедри методики навчання іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського Петрова А. І.

К.п.н., доцент, доцент кафедри романо-германської філології та методики викладання іноземних мов Міжнародного гуманітарного університету Першина Л. В.

Головний редактор:

А. А. Юмрукуз, кандидат філологічних наук, доцент (ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»)

Редакційна колегія:

Єременко Т. Є., кандидат філологічних наук, професор (Університет Ушинського, Україна)

Лук'янченко І. О., кандидат педагогічних наук, доцент (Університет Ушинського, Україна)

Попова О. В., доктор педагогічних наук, професор (Університет Ушинського, Україна)

Жовнич О. В., доктор педагогічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, Україна)

Ігнатова О. М., кандидат педагогічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, Україна)

Петров О. О., кандидат філологічних наук, доцент (Вінницький державний педагогічний університет імені М. Коцюбинського, Україна)

Давидович Н., доктор філософії, професор (Аріельський університет, Ізраїль)

Ян Юань, доктор філософії, Харбінський інженерний університет (Китайська народна республіка)

Сон Йонгин, старший викладач кафедри корейської мови, Намсеулський університет (м. Чонан, Р. Корея)

©Колектив авторів, 2025

© ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

8. Цюлюпа Н. Л. Педагогічні умови формування методичної компетентності майбутнього вчителя музики в процесі інструментальної підготовки: автореф. канд. дис. 13.00.02. Київ: Київський національний лінгвістичний університет. 2009. 22 с.

9. Фрумкіна А. Л. Етапи формування методичної компетентності майбутніх учителів початкових класів для викладання образотворчого мистецтва іноземною мовою. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія: Педагогіка та психологія*. 2020. Вип. 33. С. 30-38.

ВПРОВАДЖЕННЯ АФЕКТИВНИХ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕХНІК ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ НАВИЧОК СПОНТАННОГО АНГЛОМОВНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ

Карина ТІТКОВА,

*Олексіївський ліцей Маразліївської сільської ради,
Україна*

У сучасному комунікативному середовищі, де оперативність мовленнєвої взаємодії та здатність до адаптації в нових умовах виступають ключовими вимогами до вторинної мовної особистості, навички спонтанного мовлення функціонують як індикатор розвитку англомовної мовленнєвої компетентності, що охоплює автономне продукування висловлювань, контекстуальну гнучкість, емоційно-когнітивну інтеграцію та ситуативно зумовлене мовленнєве варіювання.

Попри декларативне визнання пріоритету комунікативного підходу, шкільна практика нерідко залишається у межах репродуктивних моделей навчання, де засвоєння лексико-граматичного матеріалу не трансформується у продуктивні комунікативні навички. Як наслідок, навіть за наявності сформованого лінгвістичного ресурсу, старшокласники демонструють недостатню здатність до спонтанного продукування висловлювань у реальних комунікативних ситуаціях: англомовне мовлення дедалі більше втрачає риси природної ситуативної реакції й набуває характеру штучно сконструйованої, заздалегідь підготовленої репліки.

Так, на передній план виходить психолінгвістична екологія навчання – здатність вчителя англійської мови створити комунікативний простір, де мовленнєва діяльність старшокласника породжується із досвіду, зворотньої емоційної реакції й особистого сенсу. Саме тому впровадження афективних психолінгвістичних технік – прийомів, що активізують когнітивні, емоційно-мотиваційні ресурси учня, – постає як педагогічна необхідність у перегляді змісту навчання англомовного говоріння.

Метою застосування афективних психолінгвістичних технік є запуск емоційно-забарвлених реакцій учнів як механізму внутрішньої регуляції психічної та мовленнєвої поведінки, де потреба у вербалізації власного емоційного досвіду виступає мотиваційним імпульсом до ініціації мовленнєвої дії. Зазначене ґрунтується на психолінгвістичних положеннях про тісний взаємозв'язок між афективною сферою й мовленнєвою активністю, відповідно до наукових праць П. Д. Макінтайєра, Н. Нейман, М. Фрьоліха, Х. Штерна,

А. Тодеско. О. Пометун акцентує на значущості емоційно-ціннісного компонента як фактора мовленнєвого самовираження [1].

Однією з технік прямого афективного впливу виступає асоціативне породження висловлювань з елементами драматизації на основі символічних тригерів, реалізоване за допомогою онлайн-ресурсу «Emoji story generator» від Classroomscreen. У процесі роботи в парах учні старших класів по черзі інтерпретують емодзі як умовні маркери сюжетної лінії, після чого імпровізовано відтворюють діалог, вербалізуючи емоції та мотиви поведінки вигаданих персонажів у контексті створеної історії. Завдяки непередбачуваності сюжетних елементів, залученню емоційного ресурсу й необхідності швидкої адаптації висловлювань до партнера, техніка активізує когнітивно-афективні механізми мовленнєвого продукування.

Музикотерапевтичні техніки у форматі рефлексивного слухання відкривають потенціал глибокого емоційного залучення старшокласників через персоналізовану інтерпретацію музичного досвіду. Під час музичного дебатовання учні формулюють власну позицію щодо меседжу двох контрастних музичних уривків (наприклад: «follow your dreams» vs. «stay realistic»), актуалізуючи внутрішні переконання в експресивному висловленні. Пісенний сторітелінг розвиває емоційну емпатію та креативну рефлексію: старшокласник, спираючись на пісенний текст, реконструює передісторію або наслідки подій, уявно входячи в роль персонажа. Техніка ретроспекції створює своєрідне «вікно в минуле», крізь яке учні повертаються до емоційно значущих моментів власного життя. Звучання уривків музики різних жанрів виконує функцію активного психосеміотичного стимулу, що запускає асоціативно-образний механізм внутрішнього переживання, сприяючи породженню оригінального, нешаблонного мовленнєвого продукту.

Техніка «Афективний сплеск» концептуально спирається на положення нейронауки, згідно з якими миттєва емоційна активація стимулює імпульсивну вербалізацію, долаючи звичні когнітивні бар'єри мовленнєвого планування [2]. Реалізується у три етапи: 1) емоційна провокація – учням демонструють візуальні, аудіальні або вербальні ситуації з несподіваним, неоднозначним чи інтригуючим змістом (наприклад, автентичний відеофрагмент з неочікуваною розв'язкою, аудіофрагменти з різноманітними звуковими ефектами, провокативне запитання, зворушливе фото тощо); 2) афективне продукування – протягом обмеженого часу (30–60 секунд) учні без підготовки озвучують свої враження, гіпотези, почуття або інтерпретацію побаченого/почутого; 3) рефлексивний етап – коротке обговорення з партнером або групою, під час якого учні виокремлюють моменти, в яких емоційна активація дозволила їм висловити більш спонтанні або несподівані думки, а також обговорюють труднощі, які виникли внаслідок емоційного стимулу.

Методично доцільним виявляється використання уривчастих, контрастних або навмисне незавершених автентичних постів із додатків Threads та Instagram, зміст яких містить моральну колізію, ціннісну амбівалентність або парадокс у життєвих ситуаціях. У таких умовах вербалізація стає інструментом

психологічної компенсації – учень намагається емоційно «звільнитися» від враження, що викликало внутрішній резонанс. Як результат, створюються умови для розвитку комплексу умінь спонтанного англомовного мовлення, зокрема: оперативного мовленнєвого реагування, контекстно вмотивованої емоційної експресії, ситуативної лексико-граматичної імпровізації, структурованого самовираження особистої позиції та рефлексивного осмислення власного комунікативного досвіду.

Засобом зниження внутрішнього мовленнєвого фільтру та стимулювання спонтанного мовлення є техніка «Stop – Go», адаптована відповідно до концепції самовідповідності П. Леккі [3]. Вона ґрунтується на двох ключових положеннях: а) мовленнєва активність можлива навіть у стані психологічного напруження за умови усвідомлення внутрішніх установок; б) кожна особистість володіє комунікативним потенціалом, реалізація якого стає можливою за умов подолання самознецінення і негативної самооцінки. Змістовно техніка реалізується через трьохетапний алгоритм: 1) усвідомлення особистісно значущої комунікативної проблеми та фіксація деструктивних переконань у колонці «Stop» за допомогою інтерактивних сервісів Padlet або Mentimeter; 2) когнітивна переоцінка змісту колонки «Stop» та формулювання альтернативних, підтримувальних переконань з одночасним аудіозаписом (диктофон) для публікації у колонці «Go»; 3) вербалізація нових установок англійською мовою в інтерактивному форматі з метою емоційного розвантаження та зміцнення впевненості у власних комунікативних можливостях. Так, розглянута техніка трансформує внутрішнє мовленнєве блокування в усвідомлену та підтримувальну комунікативну стратегію, що активізує спонтанне мовлення навіть у стані психологічного напруження.

Ефективність розвитку навичок спонтанного англомовного мовлення старшокласників засобами афективних психолінгвістичних технік можливе за дотримання педагогічних умов, як-от: створення психологічно безпечного освітнього середовища, орієнтованого на зниження внутрішнього мовленнєвого фільтру; використання дидактичних матеріалів із високим емоційним потенціалом, зокрема автентичних стимулів, що мають особистісну значущість для учнів; створення можливостей для персоналізованого висловлення емоцій, поглядів і переживань у комунікативних ситуаціях; інтеграція прийомів емоційної стимуляції та імпровізації у структуру мовленнєвих ситуацій; варіативність технік відповідно до індивідуальних емоційно-когнітивних особливостей учнів; рефлексивний супровід комунікативної активності з акцентом на усвідомлення мовленнєво-емоційного досвіду; а також підготовленість вчителя до фасилітації емоційно насичених навчальних сценаріїв, що активізують афективно-когнітивні механізми продукування висловлювань у режимі спонтанної мовленнєвої взаємодії.

Отже, інтеграція афективних психолінгвістичних технік у процес навчання англомовного мовлення старшокласників становить перспективний напрям удосконалення комунікативно орієнтованого навчання. Активація емоційного ресурсу як внутрішнього детермінанта мовленнєвої ініціації дозволяє подолати

бар'єри штучної продукції висловлювань та наблизити шкільне мовне середовище до природного контексту спілкування, водночас підтримуючи становлення мовної особистості, здатної до спонтанного та емоційно релевантного мовлення.

Література:

1. Пометун, О. І. (2020). Компетентісно орієнтоване навчання: афективний компонент у сучасному освітньому процесі. *Педагогічна думка*, 1(101), 12–18.
2. Dewaele, J.-M., Li, C. (2020). Emotions in second language acquisition: A critical review and research agenda. *Foreign Language Annals*, 53(2), 334–352.
3. Lecky, P. (1945). *Self-consistency: A theory of personality*. New York: Island Press.

**ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Ольга ТРУБІЦИНА,

*ДЗ «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»,
Одеса, Україна*

Інноваційна спрямованість освітніх процесів має на меті створення якісних та кількісних змін у діяльності суб'єктів навчання, що призводить до забезпечення відповідності цілей, завдань, загального змісту освіти актуальним вимогам і потребам майбутніх фахівців, розвитку їх навичок професійної та соціальної мобільності, створення можливостей для якісної співпраці з використанням іноземних мов, впровадження в педагогічну практику новітніх досягнень науки, що також сприятиме забезпеченню якісної іншомовної компетентності.

Інноваційна спрямованість освітнього процесу формується через конкретні форми, в яких реалізуються мета, завдання, принципи, методи навчання. Різноманітні форми організації навчального процесу дозволяють повною мірою використати їхній потенціал та обрати відповідні форми з урахуванням їхніх переваг та недоліків [1]. Вважається, що формування інноваційної спрямованості освітнього процесу в процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти має здійснюватися в певних формах:

1. Демократичні форми взаємодії учасників освітнього процесу передбачають рівноправну участь суб'єктів освіти на всіх етапах формування іншомовної комунікативної компетенції. Ці форми реалізуються у формі особистісно-орієнтованого навчання на основі індивідуальних можливостей кожного учня вивчати інші мови.

2. Інтерактивні форми визнані сучасною теорією освіти найбільш ефективними для досягнення освітніх цілей, зокрема для розвитку іншомовної компетенції студентів під час професійної підготовки у вищому навчальному закладі. Вони ґрунтуються на безпосередній активній взаємодії учнів під час аудиторної та позааудиторної роботи. Ці форми сприяють активізації

ЗМІСТ

Section 1

Language Education In Postpandemia And Conditions Of War: Urgent Challenges, Transformations And Coping Mechanisms

Олена БУЦ	ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПІД ЧАС ВІЙНИ: ПЕРЕШКОДИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	3
-----------	---	---

Section 2

Language Teacher Training: Innovations And Best Practices

Олена БУЗДУГАН	ОСОБЛИВОСТІ ПОЄДНАННЯ МОВ У ПРОЦЕСІ ОСВІТНЬО-БІЛІНГВАЛЬНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ СХІДНИХ МОВ	5
Ганна ДИШЕЛЬ	ЗМІСТ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ 281 ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	8
Тетяна ЄРЕМЕНКО	КОГНІТИВНІ СТРАТЕГІЇ У ЗМІСТІ НАВЧАННЯ ОГОЛОШЕНОЇ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ТА ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	12
Олена НЕГРІВОДА	ОСОБЛИВОСТІ НАВЧАННЯ ЛЕКСИЧНОГО МАТЕРІАЛУ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗВО	14
Вікторія НОВОСТРОЙНА	МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОЇ МОВНОЇ СВІДОМОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ В УМОВАХ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ВІЙНИ	17
Михайло Самойленко	ПРОФЕСІЙНО-МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА ВИКЛАДАЧІВ НОВОГО ФОРМАТУ	20
Карина ТІТКОВА	ВПРОВАДЖЕННЯ АФЕКТИВНИХ ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИХ ТЕХНІК ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ НАВИЧОК СПОНТАННОГО АНГЛОМОВНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ СТАРШИХ КЛАСІВ	23
Ольга ТРУБЩИНА	ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	26
Тетяна ФОГЕЛЬ	ПОНЯТІЙНО-КАТЕГОРІЙНИЙ АПАРАТ МУЛЬТИМОДАЛЬНОСТІ У КОНТЕКСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	31